

სახალხო ფურცელი

სურათებიანი ლამაზი

ბაზით № 733

ლაზარის № 131

კვირა, 27 ნოემბერი 1916 წ.

ბავშვის სახე. სურ. მიქელანჯელოსი.

მგოსანი

კუბოეთის მზარეშო, მგლოვიარე მზარეშო,
მოთქმა-სინწუხარეში, ცრემლთა სიღვარეში,
ჟვარსკვლაფო ლანეში—
დაიბადა მგოსანი!

კუბოების ლანდებში, ცრემლების ფვრადებში,
ცხოვრების ბნელ ფანდებში, ბედის ციფ ფოლადებში,
იღერა და—პანგებში
შეკვნა მზე სივოსანი!..

და მგოსანი მღეროდა, ჟამთა საეღფეროდა,
და სულ არა სჯეროდა თუ სიკვდილი ელოდა,—
ტახტად დასდგა მდილო და—
თვით პორფირი ჩაიკვა!..

და სიმღერა ფრქვეული, მზის სუნთქვად დარბეული
აინთო და გრძნეული მგოსანი ცეცხლული,—

ერთ ღღეს ფერ მიღეული—
თვის პანგებში ჩაიწვია!..

და მზეც ჩაქჩა სნეულად, უფოსნოდ, იკუნეულად,
და კუბოეთს წვეულად—ცრემლი დარჩა ეულად,
თვალზე ჩამომტვრეულად,
გლოვის გამომსახველად!..

და მზისათვის მლოცველნი, გულის კენესით მომცველნი
მოიჯარენ ყველანი და, მგოსნისა სამარეს,
ძეგლად დააკმარეს—გლოვის ცისარტყელანი,—
და ის ძეგლი ვარდებით, მზესთან შენაფარდებით,
მორთეს, მოაქმარეს!
და ძეგლს დღესაც ამკობენ, გლიან და ამობენ:
„მზე კვლავ მოვა მზახველად!“

ს. ფაშალიშვილი.

„ბ ა ტ ლ ნ ი“

ყ. ტეტეიერისა.

ძღვნად თანამომე კალმოსნებს ნოარგმნელისაგან.

სამი წმიდანი.
სებ. დედ-პოზიზ-ს.

ის მიდიდა, მიდიდა და მიდიდა... მიდიდა დილის ხუთ საათს აქეთ და თავის ჩექმებს და მითიდა რა ყოფილი იყო. მზე ცის თითქმის შუა გულზე ამოვარდებულიყო. ქალაქიდან იმას კარგა მანძილი გაველო, ოც ვერსამდე და ეხლა მინდო-მინდო მიდიდა. სად იყო, საით ელო გზა არ იცოდა. მიდიდა კი სულ წინ, წინ და წინ.

მიდიდა და უტარდებდას არ აქვეყნდა არც თავის ჩექმებს, მიდამოს, არც იმას, რომ აქამდე პირში ლუკმა არ ჩაელო. დიდ, გვერცულბულ გახეთ ოლიონდ კი იყვის და—ს რედაქტორმა, რვა ათასი ხელის მომწერი რომა ჰყავდა და სამი სვეტც განცხადებებით ამოივსო, შეუკვთა მას დაიწერა ათას სტრაქონიანი მოთხოზობა, მზე-ს სათაურით და (ხუმრობა ხომ არ არის!) სტრაქონში შვიდი კაპიეკი აღუთქვა! შვიდი კაპიეკი! ათასჯერ შვიდი ეს შვიდი ათასი კაპიეკი, ანუ შვიდი კაკალი თუმანი. შვიდი თუმანი... უჰ! შვიდი თუმანი...

ზოფულმა სიმღერა შემოსახა. მკათათვე ჩაიღდა. „ოლიონდ კი იყვის და—ს რედაქტორი კი სამი მუდმივი თანამშრომელი დეთხოზოვა დასცხვენებულად. ის მუდმივ თანამშრომელად არსად იყო: არსად იწვედნენ. „მისი საწერლო ნიჭა აფსუსია საგახეთილი“. და იმის წყალობით, რომ მასზე ასეთი კარგი აზრის იყვნენ, იგი თვეში 48 მანეთიდან 102-მდე შოულობდა, როცა გავითის „ერკორტორები“ 200—300 მანეთს იზარბებდნენ. ერთხელ გაულომა მხოლოდ ბეღმა, ერთხელ, ამ ბოლო დროს, როცა საშობაო მოთხოზობაში სამი თუმანი და ცხრა მანეთი მიიღო.

მაგრამ მას აქეთ, იმ ამ მკათათვემდე მას არც ათი მოთხოზობა არ დაუბრკელებია. ჯერ ერთი იმისთვის, რომ „ოლიონდ კი იყვის და—ს რედაქტორს, რომელთანაც ზა უფრო ჰქონდა საქმე, არ უყვარდა, როცა იმის თანამშრომლები მოპარდაპირე ეფრანალ-გაგურ თებში სწერდნენ, „მიმდინარე საქმეები“ და საყოველღეო ფელეტონი კი მას დროს ართმევდა და შეძლებდა აღარ ჰქონდა ეწერა მოთხოზობები. მეორე—სამილიოგრაფიო განყოფილება, რომლის სტრაქონში ორ კაპიეკ ნახებავს იღებდ, ფრად დიდ დროს ინდიომებდა.

თუმცა არა, იმის მდგომარეობა, როგორც ოლიონდ კი იყვის და—ს შტატ გარეზე მყოფ თანამშრომლისა, სახარბიელი იყო: რედაქტორი მუდამ ფეხზე დგებოდა, როცა მას მოსვლის ან წასვლის დროს სალამ აძლევდა, გვას კი არ უძახოდა, არამედ „ბატონო

მწარე მომავალი

ყ. ტეტეიერისა

წყნარი, დამწვინებული გახედე მწარე მომავალს, რაწეთუ სხვა გვარ ვითარ უნდა მიზარით მისკენ თვალი, როცა იგი გვირდ აღზვივი, აუტალია?

უჰ, რა ქუწენა, სედა, ტკივილი ჰხუთავს, ჰკოდავს გულს!.. სხვანაირ შრიალებდა ტყე, სხვა გვარ ზუტბუტებდა მდინარე, ვიდრე არ ჩომპორკია ზარი მან, რამაც მწარე მომავალი გააღდგვა-ლობის კანგახე ამოჰქარგა...

სხვანაირ კაშკაშებდა მზე, სხვაგვარ მოძრაობდა ხელოც და ფეხბი, სხვაგვარი იყო სუნთქვა შენი, ფეჭი და გრძობა...

შენ ისეთი არ იყავ, როგორც დღეს, ვიდრე არ მოხდა ის, რამაც მწარე მომავალი აუტად ჰქმნა, გარდღვლო.

გახსოვს, გახსოვს?

რას მისცემდი, რომ ისეთივე გაგვეღვიძა, ვითარ ოდესმე, რომ გეფიქრა, როგორც წინად, ცხოვრებაზე, და არა შენს მწარე, მწარე მომავალზე?..

მწარე მომავალი, შენ რომ სკვრეტ, შენ რომ იცა—შენთან არს მუდამ; სხვაზე, სხვა რამეზე ვერ იფიქრებ, ვერ იოცნებებ.

რას მისცემდი, რომ ისეთივე გაგვეღვიძა, ვითარ ოდესმე...

რა არს შენი ტანჯვა, ტანჯვა წინანდელი, ტკივილი, სასო-წარკვეთა—იმ წუთთან შედარებით, როცა პირველად სცან, რომ მწარე მომავალს ვერსად გაუსხლტებოდი, გვერდს ვერ აუხვევდი?..

სცხოვრობ, სცხოვრობ მაგრამ ვით სიკვდილ მიხიჯილი, წამება მიხიჯილი... ყოველი ლუკმა ჰურისა შენთვის ბალღამა, ყოველი ჭამი შენი—სამინელება, ყოველი ფეჭი—სიკვდილი...

ძრწოლად შენს წინაშე ძრწოლას; ფილა, სამსალით საცენ,— შენს აბეჯისთან, მახვილი—შენსა მკერდთან და ეკალი ქვეშე ფეხბითა შენათა...

ოჰ, ვი, ვი, ვი და ასჯერ ვი მას, ვინც ჰკრძობს, ვისაც განუტკეპრტია თვისი მწარე მომავალი..

სანგანიძე.

ანსტრისი ახალი იმპერატორი კარლოს 1 (დაიბადა 1887 წ. 17 აგვის.)

ტრეპივი, მინისტრთა ხაზის ახალი თავმჯდომარე.

ევაი.. მილცას შვილებმა უთხრას—დვიდისათნ შვიდგვარი, ევას კი ორი კვირის შემდეგ—რედექციისა „საშუაო საჭედაო.“

მაგრამ აქამდე, თითქოს ჯობრივად, ერთი აზრი არ მოსვლია თავში „მზეზე“. მა, ამა რას დასწრის მამ, რომ სტრიქონი შვიდი კაბე - ლინდეს... მთელი კვირა იფიქრა, იფიქრა და ვერაფერი მოიგო... ერთი აზრი ვერ ვაზნასკვა, როგორც ხანდისხან მოხდენდა ხოლმე. სიცხისაგან, მტკიცისაგან, ქალაქის ლულისაგან მოდუნდა, მოიქნცა. ეს შემოქმედების ხელს უშლიდა ფრთა გაეშალა ოთხი დღის შემდეგ უნდა მოთხრობა ჩააბაროს, იმას კი ვარდა ექსპოლ ფურცლის, წარწერით „მზე!“—მოთხრობა გეტორი ერთნევირისო არაფერი ჰქონდა.

და აი დილას გამოსწავლა მინდვრისკენ, რომ შემოქმედების წყაროს დასწავებოდა.

გაზში გამოქცეული შებედა, ეხლახანს რომ იყიდა იმისაგან პატარა მოთხრობების კრებული და სამსამი მანეთი მისცა ფურცელში. იმასთან იმ სტამბის პატრონიც იყო, სადაც ის მოთხრობები უნდა დაბეჭდილიყო. ველოსიპედებით მოდიოდნენ, გამომცემელი—ჭეიშის ფერ ქუთუხში, ხოლო მესტამბე—მუქ-მუქანე სათუნებელში გამოწყობილი. ორივემ რაღაც სხვაგვარად დაუჭრა თავი... ძლიერ განათლებული ხალხი. იმას, მართალია, არა აქვს არც ველოსიპედი, არც მუქ-მუქანე სათუნებელი, სამაგიეროდ აქვს „მოპოვავალი“. ვინ იცის მეორე სენეკიერი არ გახდებდა, ან პრუსად—ტრის დიდებად... ისინი კი ვაჭარი ხალხი...

თავი ამჟამად ასწია და „საქათარ ღორსების შეგნებამ“ აუფსო თვალი. ის—წერალია, ინტელიგენციის თავიგული მართალია, ამ თავიგულს გაბუნებელი შარავლი და დეფლუილი ფესაცემელი ამ-შენებს, მაგრამ შერელები და მხატვრები ვინც ინტელიგენციის თავიგულია. Evviva l'art!

ის მიივლიდა და შემოქმედებს ეძიებდა, შემოქმედებს, რომ ათას სტრიქონიანი „მზე“ დაეწერა და შვიდი თმანა მიეღო. მიდიოდა ღრმად ჩაფიქრებული და ირგვლივ ვერაფერს ანჩენდა.

ჭეიშობდა, ჭეიშობდა, ნამდვილად—სცდილობდა ეფიქრა რაღაცაზე. უცებ წინმოძრა და თითქოს გამოფხილდა.

ირგვლივ მინდორი იყო, მინდორი, მინდორივით ოქროს ზღვა. საითაც კი გაიხედავდი, ყველგან მინდორი იშლებოდა, ნზისგან ავარჯიერებული, ზღვა ნათესო... ამ ზღვაში კი ამ ტულღებში, შუქში და ბზინგა რომ ალიცილებდა—წითელ-კაბა ყაყარი, ცისფერი ცოცხანა, შეზავრებულ ყაყარი და ყვითელ, კრიალა ჩალს ქუდიანი, და თეთრ პერანგა გულგებნი, თავმოკლანი, თეთრ პერანგა და უბრალო იუმბიანი დედაკაცები. ვერცხლივით მოუღვარე, ფოლადის ნამგლებს იმით ხელში კრიალ-წკრიალი გაუღო-ოდათ. ზოგი სცდილავს,

პრავ. ვლადიმ. ნიკ. ჩაღრიშვილი (მოკლული).

პრავ. გიორგი ივხ. თავართქილაძე (დაკრილი).

პრავ. სილოზისტრა იხილ. დოლნაძე (გარდაიც).

პ. კ. ი. ანანიასვილი.
(მოკლული).

გ. - ჯ. მ. მ. დუღაშვილი
(მოკლული).

ზოგი ჰკრავს კონად; აქ ვეცხა ურემ მითარევს უღელი ხარი, იქ—
გამოშვებული ცხენები ყაშირზე ბოლს სწიწნინა; ბავშები აქეთ-
იქით ხეტიალობენ, ჰკვირიან, ზოგს ძტუქმუფოფარა ჩაუწუნენა თავ-
შლის აყენში... კრიახულია, მოუყენებობა, სიცოცხლე... მკაა, მკა
გაჩაღებული. ყველა ამს ზოგი დან ტროლოები, ბელურები და
ვეცხა, უზარმაზარი, მღვდლიანა მზე უმადე, გარინდულ ცახე...
ის უმზერდა, უმზერდა... მიოღლი... მომივიდა..
ფერა რომ წამოჰკრა რაიდაცას, თითქოს ძილიდან გამოერკვა.
შერკრა..
რა, რა მშვენიერი იყო ქვეყანა!.. რა საოცრება!.. მომზიბღელ-
ლობა!..

პურის ზღვა, ზედ წითელი და ლურჯა ყვავილები ხალხი
ნამკვლებით ხელში, ურემები, ხარები, ცხენები, ბავშვები, აკვირებ
და... მზე, ვეცხა მზე კამამა, უძრავ ცახე. რა სურათია ღვთაებრი-
ვი! რა პოეზია, რა ილია ანგელოზური!.. აი ახლა, ამ წუთში რომ
ღმერთი, გამომთილყო ცაში და ქვეყნისთვის პირველადი გადმოეწე-
რა, განა საოცარ იქნებოდა? განა იქ, მინდორში, ყანაში მღვთის
მსახურნი არ არიან? განა ესლა არ შეტელო ჭრისტეს აი ამ ჭალთან
ჩამოსულყო, ჩამოშდარყო მტერულ ძანზე. თვის მოუფეთა შო-
რის, ეამნა მათვის გიაგი პურსა და დგარძილზე და თან ჰაეშე-
მისთვის ესვა თავზე ხელი? და განა არ შეიძებოდა ამ ხალხ შო-
რის კვლევა გაერკვებულყო ხმა, რომ ბრძინა აბელეენ თვალს,
კურთი იურებინან, მკვდარიც სდებინან და ლატეი ენარების სა-
ხარებო!..

ყველა—ამის ზემოდ კი მზე... მზე... „მზე“ შვიდი კავიკი
სტრიქონი, ათასი სტრიქონი—შვიდი თუნიანი... „ოლინ კი იოს და“ ს-
რედატკორი... ფულის მისღები ბართი კანტორაში... „შაენკი თაი-
თავის ასული ევა... გამოსთხოვია ვანტორანი ტკობი სასმე-
ლი... ორი გვირა აბანის ჭეიხვან თვისუფლი... ათ-შაურანი
განაშინა... ჭრისტე, განაწყნებულე, წყნარი, მშვიდი, ნებუნებნი-
ვად ბრძინა და ზეზუნებრედა საინო,—შერკრა, ხედავ, პურის
ზღვისა და ნამდვიან მოკლეთა შორის, ზოგიტი კი ცა და ხმა იქი-
დან: „იქი არს ძე ჩემი საყვარელი, რომელიც მე სათხო ვიყავი“..
და მოიკცა იგი „არღამაც“, შემოქმედ ვინებდა რომ იპყრობს,
როცა სულ ურემქმედების ფრთებით შეფითხილარეს ხილემ. ის
მოტრიალდა, მუნა შინ გაქრულყო მალე, მალე... ოლინდ შეწე-
მიდებდა არ გაფერხილიყო... ის ხომ ისე მტრთაბლია, ვით პეილა,
რომელსაც ამინებს ქარსაყვან მოქანაეი ბურის ჩრდილი... უნდოდ
გაქრულყო, იმიდნა მანძილ ვერბინა, გზახე უცებ ურემ და
ბიბინა. ლეგა ტანისამოსიანი გლეხი ორი ცხენით მიეშურებოდა
ქალაქისკენ. დაჯდამა ურემზე.ჰაჰ კარგი არ არის? მიე დაიღადა,
ისე ჰჰინა, იმიდნა მანძილი უღვდეს წინ... მას კი ისე უნდა რაც
შეიძლება მალე ჩაუჯდეს მოხარბის მზეზე,—მზეტი, რომელიც
ოღდსემ ქვეყნისთვის განახლებს ბოშამე შეიქმენა, სრული უნა-
ვლო განახლების, მინდარებსა, მომკლეთა შორის... ვაღერ ქალას
მიალწევდეს, უცე ბინდი წამოიპარება... ისე მ-ჰკვეთს მუხლს, ოლ-

ღება, რომ იძულებული იქნება დამწეს, შემოქმედება კი გაივლის
გაფორინდება...

— ძიობილო, ჰეი ძიობილო!—დაუყერა მან გლესს.
— რაო, ბატონო?
— ქალაქამდ ვერ წამიყვან?
— რატომა რა? მაგრამ რა მომცემ, ბატონო? მე შემოვლა
მომიხდება...
ეატრევიმა ცოტა ძირს დაშარა თავი, ჩემდ მოისვა ჯიბეზე
ხელი: საფულე ელა, მაგრამ შოგ მხოლოდ...
— მერე რა უნდა მოგცე?
გლესმა კევა მოიღებანა.
— ე, შენისთანა ბატონი ჩემ ზარალს არ იკადრებს, ხელს
წამიბათვის!..

ხელმოვრედი ვითვა უტურხული იყო: მაგრამ ფეს თ წასულყო
მხოლოდ იმიტომ, რომ გლესი მანეთს მისთხოვდა—გაპყოლოდა
ურემს?..

— კარგი, იქ ვაგსურდებით!—უთხრა მან და ურემზე დაჯდა.
და ამა, მიდის აბატონი... კუკუ ძლიერ აქვს ცარიელი, თა-
ვი—ძლიერ საყვ... დადგება ხომ ემნი, როცა ვინმეს საბოლოო, მომკლ-
თა შორის გადავბაძა ხმა, რომ ხალხს ხარებრის სახარებო... და
ქვეყნიერება განახლება, აღსდგება მკვდერთათ... და სათხო ხალხს
შორის მშვიდობა გამეფდება და ეს მზის კაშვავში მოხდება, „ზისის“
შვიდი კავიკი სტრიქონი... შაენკი...
უცებ დაიგრილა ურემმა ქალაქის ქვაფენილზე. ეატრევი
შეტბა მთელი სხეულით, თითქოს გველი დაინახაო. საფულე კი აქვს,
მაგრამ შოგ მხოლოდ სამი შაურია... რის ინიდი ჰქონდა, როცა
ურემში ჯდებოდა?.. აღბად თავის ოცდა ოთხი წლის და მომავალ-
ისისა... რა ჰქნება? რედაქცია აღბარენ იქნება, „ოლინ კი
იყვის და“ არ საბოლო იყეტება. ამოა ვინმეს საბოლოო წინდაწინ
მანეთი „აყანასა“ ან ესტრის ვინმეს „უხელამდ...“ რა ჰქნა ს? ფე
შენი, რა უფრობოდა!.. მისცეს სამი შაური?.. „გერე ერთი, ეს იმას
განაწეს ხელამდელ არაფერი სკამოს, ეს კი რაც უნდა იყვის ოთხი
ძებნია და ორი ბულკა. უნდაიყვანდეს კი: როგორ უნდა შეიძლოს
გლესს ამოდნა გზაში სამი შაური?.. ვინ იცის ათი ვერის სევა მზა-
რეს გამოხევი?..

— სად მივიყვანოთ, ბატონო?—ჰკითხა გლესმა. სასოწარკვე-
თამ მოიკცა.
— აქ!—დაუყერა მან უცებ, როცა ერთ სახლთან გაიარეს იმ
სახლს უტანიდან გასაღული კარიცა ჰქონდა.
— ტურკარ!..
— ამა, ძიობილო, ეს სამშაურიანი. ავილ მალა და ფულს
გამოვართმე, თორემ ჯიბეში სულ შაურაინებ მამქა. გვადლობ...
— რა უნდა გეკრედილი...
თავისა შეზღად ვერ ერთ მაღაზის წარწერას, მერე მეორეს,
შემდეგ მაღაზის ფანჯრებს, მერე ქვაფენილს და, ბოლოს გაი-
ლანდა:
— ფე შენი, ძან ბატონი არ ყოფილა, ძან ეშმაკმა ჰზიდის
ინის თავი! სამ შაურინი ვაგმომიღებო! „ბატონი“, ჩამოიქვითი!
ჩაფურთხა მუკში და შემოუწინა შოლტე ცხენებს. გეტკორ ეტე-
ნეგ-ჩმა კი შერიბინა ალაყაფის კარებში და ვით მისი სენია, აქუ-
ლესი რომ მიიღედა, გეჭა „სასის“ კარი-ბეკში, ვავარდა უქანა
ქარიდან, ქუთ-მოკლელო მიჰქოლდა ქუჩიდან ქუჩაში და მთელი
სხეულით კანკალი გადელიდა: ხომ არ ისმადე უქანდეს მტრის
ბიბინი და ვეროლი გლესისა. „ბატონო, ჰა ბატონი!—ფული მერე
ფული...“ თვის კი მზე უტრიალდა. „მზე“, შვიდი თუნიანი, შაენ-
კი, ბატონის ასული ევა, ქვეყნიერების განახლება, მინდორი,
მომკლერი. მაგრამ მერე ვახსენდა, რომ იმ გლესს წყველი ცხენი
ჰყავს, ის კი ვერ შეიძკევა ოთხ ძებეს და ორი ბულკა—და „ბა-
ტონი“ თვალზე ცრემლი ჩამოიკვდა.

ხანგანიძე.